

El Correu del Dijous

SUPLEMENT DE EL CORREO CATALAN

NUM. 70 — 3 JUNY 1976

Reunió amb el doctor Alexandre Deulofeu

CATALUNYA I LA CULTURA EUROPEA

Una impressió superficial del doctor Alexandre Deulofeu podria menar a la conclusió que ens trobem davant d'un cavi pintoresc, dedicat a escriure llibres en el seu Mas d'Orris, després de la seva tasca quotidiana de farmacèutic de Figueres. Tot barrejant la matemàtica amb la història i la biologia amb el futurisme, l'empordanès de setanta-dos anys ens explica amb entusiasme juvenol el contingut del setè volum de la col·lecció «Matemàtica de la història», intitulat Catalunya, mare de la cultura europea.

Al ritme que encetem la conversa i ens endinsem en la problemàtica de la cultura sumèrica, egípcia, grega, i analitzem els imperis turcs, austríac i els pobles nòrdics i eslaus m'he sentit captiu dels seus amplexos coneixements i l'esforç titànic esmerçat en el món àrid i complex de la Investigació.

ELS PROCESSOS BIOLÒGICS I MATEMÀTICS DE LA HISTÒRIA

—Com i per què relacioneu els processos biològics amb la matemàtica i la història?

—La història es mou en unes fites de temps, d'èpoques, similars als processos biològics i aquests queden condicionats per la matemàtica. Tinguem en compte que tots els imperis que han existit en el món han seguit processos biològics perfectes. Es més, tots els imperis han passat per les mateixes fases: una ciutat hegemònica amplia la seva preponderància sobre la ciutats veïnes en un procés d'expansió. Després surten els factors interns que produeixen les grans depressions motivades pel capitalisme i el proletariat, la pugna entre les ciutats i els pobles que volen alliberar-se i, sobretot, el desig d'un poder personal. Aquests tres factors produeixen una depressió enorme, l'imperi s'enfonsa; emergeix de nou, neix la decadència fins que després de 550 anys ve la desintegració total.

El doctor Deulofeu m'explica com els seus estudis de ciències químiques el menaren a la conclusió que els processos biològics es regeixen per lleis matemàtiques, com en el fenomen de la reproducció de les diverses espècies. Als cicles col·lectius ha aplicat els processos biològics, després d'estudiar les cultures més importants de l'espècie humana. Va començar amb la grega, on van dominar suc-

cesivament l'aristocràcia sacerdotal, la de la riquesa, la democràtica, la «polis» i la clàssica cultura grega que es produeix en un fons de fragmentació política total; després neix una hegemonia en tots conceptes —econòmic, polític, social, filosòfic— que es manté durant sis segles. Primer intentà l'hegemonia Atenes, en segon lloc Esparta i, finalment, Tebes de Macedònia, que quedà sotmesa —després del desastre militar esmentat en el procés biològic general— a l'imperi romà. Em demostra la seva teoria dels cicles històrics en el desenvolupament de la cultura egea, la preponderància jònica i dòrica i similars. I explica molt extensament la denominada cultura sumèria de l'antiga Mesopotàmia, entre el Tigris i l'Eufrates, on també es constaten els tres cicles, igual que en l'egípcia.

CATALUNYA, MARE DE LA CULTURA EUROPEA

—Catalunya, dieu, és la progenitora de la cultura d'Europa. En què us baseu, quins són els fonaments, les premisses del vostre hipotètic sihogisme? Quina és la vostra argumentació?

—Tothom diu, al principi, que la nostre cultura —la que diem romànica— venia d'Itàlia o França, i més concretament, de Monte Cassino, de Lombardia. Aleshores vaig cercar els primers monuments romànics: a Monte Cassino no hi vaig trobar res, car tot era neoclàssic. Fins i tot vaig estudiar unes excavacions en els fonaments: res de romànic. Ni allà ni en els contorns. L'any següent vaig anar a Toscana.

—Quin any era?
—Ara si que m'ha fotut —em

L'autor de la Matemàtica de la Història pronostica:

- LA DECADÈNCIA D'EE. UU.
- DESINTEGRACIÓ DE LA URSS
- L'HEGEMÒNIA D'ALEMANYA
- ELS CATALANS, PROTAGONISTES

respongué tot seriosament el doctor—, jo per a les dades són molt difícil. Bé, devia tenir uns vint-i-tres anys. Ni a Pisa, ni a Florència vaig trobar un romànic prou pur. Finalment, en un tercer viatge al nord d'Itàlia, fou el meu objectiu l'Església de Sant Ambrós de Milà, d'estil romànic; però era un romànic de l'any 1080. Després vingué el meu exili, que vaig passar a França, perquè era un polític d'esquerres. D'aquells nou anys, quatre vaig treballar a la Universitat de Montpel·ler, investigant, i els cinc anys següents tot guanyant-me la vida com a músic professional en l'Orquestra del Conservatori de Montpel·ler i fant tornéem per tot França, especialment al sud. Era en el temps de la invasió hitleriana i, als alemanys, els agradava molt la música. En el temps lliure vaig recórrer tots els monuments i esglésies relacionades amb el romànic. Tota la meua finalitat era trobar el centre del segon cicle de la nostra cultura occidental, després de la ibèrica establerta a Almeria, Alacant i Andalusia. Després d'estudiar moltes esglésies romàniques de Catalunya, vaig comprovar que el nostre país és el lloc on va néixer el romànic. Són catalans els primers arquitectes del romànic com l'Abat Gari; els pintors de la Bíblia de Sant Pere de Roda, i escultors com Ramon de Bianya; els primers filòsofs, Ramon Llull i Ramon Martí. Podem afirmar que Catalunya manté la preeminència creadora fins a finals del segle XV.

SANT PERE DE RODA, BRESSOL DEL ROMANIC

—M'ha mencionat Sant Pere de Roda, què representa aquest

famós monestir per a la nostra cultura catalana?

—Sant Pere de Roda representa el bressol de la nostra cultura i és el més antic monument romànic, car data dels segles VI i VII. Allí es constata l'«opus spigatum», és a dir, obra feta en forma d'espiques, símbol cristià. Aquestes dades consten en els documents de la consagració d'aquesta església i especialment —perquè té un interès extraordinari— en les actes del concili en temps de Bonifaci IV, que va fer construir aquest temple per guardar les restes de Sant Pere i altres relíquies. Encara que en principi s'esperava portar-les a França, en laver de descansar, els monjos, del llarg viatge prop de Rodes, varen creure que era un lloc molt idoni per deixar-les-hi. Tornaren a Roma i Bonifaci IV aprovà aquesta decisió i va manar construir als monjos aquest cèlebre conubi. Aquest monestir fou un centre d'irradiació de cultura i així tenim l'esmentada Bíblia de Rodes, que es guarda en la Biblioteca Nacional de París. En el campanar encara es poden veure una sirena i un cap d'home barbú, que són de les primeres escultures figuratives que es coneixen.

EL FUTUR ESPLENDOROS DE CATALUNYA

—Dieu que amb el coneixement del procés biològic dels imperis es pot precisar els fets que es produiran els anys propers i en els segles venidors. Quin és el futur de Catalunya com a país i estat?

—En la cultura occidental, en el segon cicle que comprèn des del 800 al 1479, Espanya és fraccionada en regnes, mentre que

Catalunya és i representa el centre de la cultura per a Espanya i la resta d'Europa. Després del 1479 neix el cicle imperialista —concretament el de Castella, el francès, l'anglès— i tots aquest imperis han de durar 550 anys. Per tant, l'any 2.029 canviaran les estructures, però no significarà la llibertat completa per a Catalunya. No obstant, tindrà un gran paper en tot el món, que reconeixerà que el nostre país ha estat el centre de la cultura europea. Mentre tant es desintegrarà l'URSS i els pobles alliberats passarà al segon cicle de la cultura eslava. USA entrarà en la gran depressió. Alemanya accentuarà la seva hegemonia sobre Europa; Anglaterra i França es tornaran cada vegada més febles, Xina i Japó tindran el predomini a l'Àsia, i el tercer cicle portarà a Catalunya la recuperació total i tornarà a ser el centre cultural d'Europa i del món sencer.

CONSEQUÈNCIES PER ALS GOVERNANTS I POLÍTICS

La conversa amb l'ex-alcalde de Figueres i escriptor s'ha tornat viva, quasi apassionada. Ja no és el to del científic, sinó de l'home que sent la política en el més profund del seu ésser. Si la decadència de França, Anglaterra, Estats Units i la URSS són un fet futur, però irreversible, cal que tinguem en compte aquesta futura realitat, per evitar catàstrofes o, si més no, evitar esdeveniments sense modificar el procés immutuable de l'història, em diu. Començem si l'Estatut del 32 serà aviat un fet o no, si en el tercer cicle serem republicans o monàrquics; dels habitants d'altres planetes, del fet biològic i la llibertat del home, de la tècnica dels egipcis, del seu coneixement de l'electricitat, dels reactors del temps de Babilònia per bombes atòmiques. Quins són els límits de la ciència? On arriba la ciència ficció i la realitat? El futur i el present? Les hipòtesis i les tesis? Ens vàrem prometre amb el doctor Deulofeu que aquesta seria matèria d'un altre llibre o potser d'una altra col·lecció. O simplement d'una llarga conversa al Mas d'Orris, a poca quilòmetres de la capital de l'Empordà.

J. Barcon i Prebostí

